

# Kupczyk, Iwona

---

## Wystawa "Olsztyn i okolice w pradziejach"

---

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 253-254

---

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

## WYSTAWA „OLSZTYN I OKOLICE W PRADZIEJACH”

W dniu 8 czerwca 1971 r. w Muzeum Mazurskim w Olsztynie otwarto wystawę pod tytułem *Olsztyn i okolice w pradziejach*. Ekspozycja ta zajęła 3 sale o łącznej powierzchni 90 m<sup>2</sup>, na której rozmieszczono 15 gablot zawierających oprócz zabytków także dokumentację związaną z zabytkami oraz mapy stanowisk z poszczególnych okresów. Ponadto ekspozycję uzupełniają plansze spełniające zadania dydaktyczne i fryz graficzny, ilustrujący najbardziej typowe zabytki kultury materialnej z danego okresu.

Założeniem wystawy było pokazanie dotychczasowych znalezisk z terenu powiatu olsztyńskiego i samego Olsztyna na szerszym tle pradziejów Warmii i Mazur. Chronologicznie wystawa obejmuje okres od środkowej epoki kamienia po średniowiecze, w którym założono miasto Olsztyn.

Zabytki eksponowane na wystawie pochodzą z wykopalisk i luźnych znalezisk dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych, a także z badań, jakie prowadzone są obecnie na terenie pow. olsztyńskiego z inicjatywy Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN. Okres środkowej epoki kamienia reprezentują nieliczne, luźno znalezione zabytki z miejscowości Kieźliny, Kortowo, Szczęsne, Barkweda. Cel dydaktyczny spełnia plansza informująca o podstawowych zajęciach ówczesnych ludzi. W dalszym ciągu wystawy podkreślono znaczenie przełomu wywołanego w życiu człowieka przez wykształcenie się rolnictwa i hodowli. Kierunki wpływów kulturowych przedstawia mapa z naniesionymi punktami stanowisk neolitycznych. W gablotach natomiast eksponowano nieliczne zachowane zabytki związane z osadnictwem kultur archeologicznych, które pojawiły się na terenie powiatu olsztyńskiego w okresie neolitu.

W następnej części wystawy poświęconej epoce brązu omówiono przebieg procesów związanych z przejściem od użytkowania kamienia jako głównego surowca do wyrobu narzędzi, do zastosowania pierwszego metalu — brązu. Podkreślono także znaczenie przemian kulturowych związanych z wpływami kultury łużyckiej. Specjalną uwagę zwrócono na ceramikę grupy warmińsko-mazurskiej kultury łużyckiej z cmentarzyska w Worytach, badanego przed wojną i z osady związanej z cmentarzyskiem, badanej obecnie przez Instytut Historii Kultury Materialnej PAN. Wczesna i środkowa epoka żelaza jest reprezentowana głównie przez ceramikę z kurhanu w Redykajnach, należącego do kultury kurhanów zachodniobałtyjskich.

W okresie wpływów rzymskich dotarły na nasze ziemie wpływy kultury starożytnego Rzymu, a wraz z nimi pierwszy pisemny przekaz o plemionach pruskich. Również zabytki z osad i cmentarzysk tego okresu są prezentowane na wystawie. W V—VIII wieku w pow. olsztyńskim pojawiła się tak zwana kultura mazurska ze wspaniałe wyposażonymi pochówkami na cmentarzyskach. Na wystawie pokazany jest wybór zabytków ze stanowisk w Tumianach i Kiełarach badanych jeszcze w XIX wieku oraz obecnie przez Instytut Historii Kultury Materialnej PAN. Na uwagę zasługują tu części uprzęży końskiej i wspaniałe zapinki. Związek z kulturą mazurską wykazuje grodzisko w Pasymiu, badane wykopaliskowo przez Konser-

watora Zabytków Archeologicznych. Wybór materiału z tych badań, a także zabytki z późniejszych pruskich grodzisk i osad ukazano w dalszym ciągu wystawy.

Wiele uwagi poświęcono średniowiecznemu Olsztynowi. Przedstawiono duży plan miasta Olsztyna i okolic z przypuszczalnym zarysem średniowiecznych murów obronnych, a także znaleziska uzyskane w trakcie budowy Starego Miasta po wojnie oraz podczas wykopalisk przeprowadzonych na dziedzińcu i za murem zamkowym.

Organizatorzy wystawy poza prezentacją ciekawych i mało znanych zabytków mieli na celu pokazanie, przy pomocy zabytków, plansz i map w przystępny sposób, dziejów naszych ziem. Autorem scenariusza wystawy jest mgr Maria Mączkowska, oprawę plastyczną wykonał Henryk Mączkowski.